

Hallituksen esitys Eduskunnalle vuonna 1997 perittäviä sosiaaliturvamaksuja ja kansaneläkelaitoksen rahoitusta koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi vuonna 1997 perittävistä sosiaaliturvamaksuista sekä kansaneläke- ja sairausvakuutuksen rahoitus- ja rahastojärjestelyistä.

Vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksu ehdotetaan poistettavaksi pysyvästä lainsäädännöstä. Vakuutetun sairausvakuutusmaksu olisi 1,90 penniä veroäyriältä kuitenkin siten, että maksu olisi 80 000 äyriä ylittävältä osalta 2,35 penniä veroäyriältä. Eläketuloa saavalta henkilöltä perittäisiin edellä mainitun lisäksi sairausvakuutusmaksua kolme penniä veroäyriältä. Vakuutusmaksun korotus olisi kuitenkin enintään kolme prosenttia veronalaisesta eläketulosta.

Yksityisen yritystoiminnan piiriin kuuluvalla työnantajalla perittäisiin vuonna 1997 kansaneläkemaksua yrityksen pääomavaltaisuudesta riippuen 2,40, 4,00 tai 4,90 prosenttia ennakonpidätyksen alaisen palkan määrästä. Kansaneläkemaksu olisi 2,40 prosenttia sellaisessa valtion liikelaitoksessa, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia. Yksityisen työnantajan ja edellä mainitun liikelaitoksen sairausvakuutusmaksun suuruus olisi 1,60 prosenttia palkoista.

Kunnalta, kuntayhtymältä ja kunnalliselta liikelaitokselta perittävä työnantajan kansaneläkemaksu alenisi 3,15 prosenttiin ja sairausvakuutusmaksu 1,60 prosenttiin palkoista. Valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin liikelaitokselta sekä Ahvenanmaan maakunnalta perittävä kansaneläkemaksu olisi 3,95 ja

sairausvakuutusmaksu 2,85 prosenttia. Kirkkoyönantajien kansaneläkemaksu olisi 3,95 prosenttia palkoista ja sairausvakuutusmaksu alenisi prosenttiyksiköllä 6,85 prosenttiin.

Työnantajan lapsilisämaksua ei ehdotuksen mukaan perittäisi vuonna 1997.

Kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston vähimmäismääräksi vuonna 1997 vahvistettaisiin kahdeksan prosenttia kansaneläkevakuutuksen ja sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Vähimmäismäärän saavuttamiseksi ja rahastojen maksuvalmiuden turvaamiseksi olisi mahdollista siirtää varoja rahastosta toiseen. Valtio vastaisi edelleen kansaneläkelaitoksen rahastojen maksuvalmiudesta.

Kansaneläkelaitoksen osuus kansaneläkkeiden kustannuksista olisi 71 prosenttia. Valtio ei vuonna 1997 osallistuisi sairauspäivärahan ja vanhempainrahan kustannuksiin. Valtio vastaisi yksin eläkkeensaajien asumistuen kustannuksista.

Kansaneläkelaitoksen rahoitukseen liittyvät lisäksi hallituksen esitys laiksi kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta vuonna 1997 ja hallituksen esitys laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1997 perittävästä maksusta.

Esitys liittyy valtion vuoden 1997 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1997 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksu

Kansaneläkelain (347/56) 4 §:n 1 momentin mukaan vakuutetun on suoritettava vakuutusmaksu, joka määrätään hänelle kunnallisverotuksen yhteydessä edelliseltä vuodelta, verovuodelta, vahvistettujen veroäyrien yhteismäärän perusteella. Vakuutusmaksua ei kuitenkaan kansaneläkelain 6 §:n 1 momentin mukaan määrätä vakuutetulle, joka tulovuoden päätyttyä ei vielä ollut täyttänyt 16 vuotta tai joka tulovuoden alkaessa oli täyttänyt 63 vuotta, joka tulovuoden tai sen osan aikana on saanut kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä tai työttömyyseläkettä taikka joka tulovuoden aikana on kuollut. Kansaneläkelain 5 §:n 1 momentin mukaan vakuutusmaksu on kaksi penniä kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriä.

Kansaneläkevakuutusmaksua on useina vuosina yksivuotisilla laeilla peritty vakuutetuilta edellä mainittua määrää suurempana tai pienempänä. Kansaneläkevakuutusmaksua on vuodesta 1992 peritty myös 63 vuotta täyttäneiltä sekä työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeellä olevilta. Eläketulojen perusteella on peritty korotettua kansaneläkevakuutusmaksua vuodesta 1993.

Vuoden 1996 alusta hallitusohjelmaan liitteen muutettiin kansaneläkelakia siten, että oikeutta kansaneläkkeeseen ei enää ole, jos työeläke yksinäisellä henkilöllä ylittää I kuntakalleusryhmässä 5 188 markkaa kuukaudessa. Uudistukseen liittyen ei vuonna 1996 ole peritty vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksua. Vakuutusmaksun perimättä jättämisestä, mikä koskee myös eläketuloa saavia, on säädetty yksivuotisella lailla.

Vuoden 1997 alusta on tarkoitus poistaa kansaneläkelaista maininnat kansaneläkkeen pohjaosasta ja lisäosasta. Lainsäädännön muutokset huomioon ottaen on tarkoituksenmukaista selkeyttää järjestelmää myös vakuutusmaksujen osalta siten, että kansaneläkelaista poistettaisiin pysyvästi vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksua koskevat säännökset. Sairausvakuutuslakia (364/63) muutettaisiin vastaavasti ja samalla sitä tarkistettaisiin verolainsäädännön muuttumisen johdosta. Kansaneläkelaitoksella säilytettäisiin

edelleen mahdollisuus valvoa vakuutusmaksujen määräämistä. Ehdotettu vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksun poistaminen on osa toimenpiteitä, joilla hallitusohjelman mukaisesti pyritään keventämään ansiotulojen verotusta.

Vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksun poistamista koskeva tekninen tarkistus ehdotetaan tehtäväksi myös tuloverolakiin (1535/92) ja verotusmenettelystä annettuun lakiin (1558/95). Vastaava tarkistus tehdään veronkantolakiin (611/78) erikseen annettavassa hallituksen esityksessä veronkantolain muuttamisesta. Kuluvana syksynä eduskunnalle annettavaan esitykseen uudeksi ennakkoperintälaiaksi ei sisälly enää mainintaa vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksusta.

1.2. Vakuutetun sairausvakuutusmaksu

Vakuutetun sairausvakuutusmaksu on sairausvakuutuslain 33 §:n 1 momentin mukaan 1,25 penniä veroäyriä. Myös vakuutetun sairausvakuutusmaksua on peritty useina vuosina yksivuotisilla laeilla joko suurempana tai pienempänä kuin 1,25 penniä veroäyriä. Vuodesta 1991 vakuutetulta on peritty sairausvakuutusmaksua korotettuna 80 000 äyriä ylittävien tulojen osalta. Eläketulojen perusteella on peritty korotettua sairausvakuutusmaksua vuodesta 1993.

Vuodelta 1996 vakuutetun sairausvakuutusmaksua peritään 1,90 penniä kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriä. Maksu on kuitenkin 3,35 penniä veroäyriä siltä osin kuin veroäyrien määrä ylittää 80 000 äyriä. Eläketuloa saavalta henkilöltä peritään tämän lisäksi sairausvakuutusmaksua kolme penniä veroäyriä.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksua ehdotetaan perittäväksi vuonna 1997 edelleen 1,90 penniä veroäyriä. Hallitusohjelman mukaisesti sairausvakuutusmaksun korotusta lievennettäisiin. Yli 80 000 äyriä menevältä osalta sairausvakuutusmaksua ehdotetaan perittäväksi 2,35 penniä veroäyriä. Korotettu maksu alenisi 3,35 pennistä 2,35 penniin veroäyriä.

Palkansaaajilta peritään vuonna 1996 työeläkemaksua 4,3 prosenttia ja työttömyysvakuutusmaksua 1,5 prosenttia ennakonpidätyksen alaisesta palkasta. Maksuja on tarkoitus periä myös vuonna 1997. Vastaavia maksuja ei peritä eläketulosta. Tämän vuoksi

ehdotetaan, että eläketuloa saavilta henkilöiltä perittäisiin edelleen sairausvakuutusmaksua kolmella pennillä veroäyriältä korotettuna palkansaajien sairausvakuutusmaksuun verrattuna. Eläketuloa saavan henkilön sairausvakuutusmaksu olisi siten 4,90 penniä kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriältä. Sairausvakuutusmaksu olisi kuitenkin 80 000 äyriä ylittävältä osalta 5,35 penniä äyriältä.

Vuonna 1997 suoritettavasta sairausvakuutusmaksusta sekä eläketuloa saavalta henkilöltä perittävästä sairausvakuutusmaksun korotuksesta ehdotetaan säädettäväksi yksivuotisella lailla.

1.3. Työnantajan kansaneläkemaksu

Työnantajan kansaneläkemaksua peritään kansaneläkelain 3 §:n 2 momentin mukaan liiketoiminnan pääomavaltaisuudesta riippuen joko 4,25, 4,75 tai 5,25 prosenttia työntekijälle suoritetun ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Perittävän kansaneläkemaksun määrää on kuitenkin useina vuosina yksivuotisilla laeilla alennettu tai korotettu siitä, mitä kansaneläkelain 3 §:n 2 momentissa säädetään. Yksityisiltä ja julkisen tahon työnantajilta on peritty eri suuruista kansaneläkemaksua vuodesta 1982.

Työttömyysturvaetuuksien veronalaistamisesta aiheutunut kunnan ja kirkon verotulojen kasvu haluttiin vuonna 1985 palauttaa työttömyysturvan rahoitukseen. Tämän vuoksi kunnalta ja kuntainliitolta, evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntainliitolta sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta perittiin kansaneläkemaksua korkeampana kuin valtiolta ja sen laitokselta sekä Ahvenanmaan maakunnalta. Vuodesta 1987 julkisen tahon työnantajilta on peritty samansuuruisia kansaneläkemaksua.

Vuodelta 1996 yksityisen työnantajan kansaneläkemaksua peritään porrastetusti 2,40, 4,00 tai 4,90 prosenttia ennakonpidätyksen alaisen palkan määrästä. Julkisen tahon työnantajien maksu on 3,95 prosenttia palkoista.

Kysymys sosiaaliturvamaksujen kohtaanosta ja rahoituksesta on ollut usean vuoden ajan vireillä. Asiasta on laadittu lukuisia selvityksiä. Myös eduskunta on useaan otteeseen edellyttänyt, että työnantajan sosiaaliturvamaksua koskevaa lainsäädäntöä kehitetään siten, että työvoimavaltaisten yritysten

asemaa parannetaan. Viimeksi eduskunta edellytti tätä hallitukselta vastauksessaan hallituksen esitykseen laeiksi työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1995, vuodelta 1995 perittävästä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta ja työttömyyskassalain 25 ja 30 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 268/1994 vp), jolloin eduskunta sosiaaliturvamaksujen osalta totesi: "Sosiaaliturvajärjestelmän rahoituksen kokonaisuudessa on pyrittävä työllisyyden kannalta myönteisiin vaikutuksiin sekä viennin ja tuonnin aseman huomioon ottamiseen. On myös selvitettävä uusien rahoitusmahdollisuuksien käyttökelpoisuus. Maksujen porrastus on selvitettävä ottaen huomioon mainitut näkökohdat."

Hallitusohjelman mukaan yritysten työn tekemiseen liittymättömät sosiaaliturvamaksut poistetaan asteittain. Perusteiltaan kestävä ratkaisu työnantajilta perittävien sosiaaliturvamaksujen korvaamiseksi muulla rahoituksella ei ole kuitenkaan löydetty. Kansaneläke- ja sairausvakuutuksen rahoitustarpeiden joustava huomioon ottaminen muuttuvissa tilanteissa on puoltanut väliaikaista lainsäädäntöä. Vuonna 1997 perittävästä työnantajan sosiaaliturvamaksuista ehdotetaan säädettäväksi edelleen yksivuotisella lailla.

Kuntien työllistämismahdollisuuksien parantamiseksi kuntatyönantajilta perittävää työnantajan sosiaaliturvamaksua ehdotetaan alennettavaksi vastaamaan yksityisiltä työnantajilta perittävää keskimääräistä maksua. Kuntatyönantajien sosiaaliturvamaksu, joka koostuu työnantajan kansaneläkemaksusta ja työnantajan sairausvakuutusmaksusta, alenisi nykyisestä 6,80 prosentista 4,75 prosenttiin ennakonpidätyksen alaisista palkoista. Kunnille maksettavia valtionosuuksia alennettaisiin vastaavasti, joten kuntien ja valtion välinen rahoitusasema ei muuttuisi. Maksun alennuksesta aiheutuva vakuutusmaksutuotojen menetyks korvattaisiin kansaneläkelaitokselle valtion varoista.

Edellä esitetyn perusteella kunnalta, kuntayhtymältä ja kunnalliselta liikelaitokselta perittävä työnantajan kansaneläkemaksu alenisi 3,15 prosenttiin ennakonpidätyksen alaisista palkoista. Muiden työnantajien kansaneläkemaksut ehdotetaan pysytettäväksi ennallaan vuonna 1997. Yksityisten työnantajien maksut olisivat siten poistojen määrästä ja palkkasummasta riippuen 2,40, 4,00 tai 4,90 prosenttia ennakonpidätyksen alaisista palkoista. Valtiolta ja sen laitokselta, Ah-

venamaan maakunnalta, evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntayhtymältä sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta perittävä kansaneläkemaksu olisi 3,95 prosenttia palkoista.

1.4. Työnantajan sairausvakuutusmaksu

Työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain (366/63) 1 §:n 1 momentin mukaan työnantaja on velvollinen suorittamaan kansaneläkelaitokselle työnantajan sairausvakuutusmaksua 1,50 prosenttia maksamiensa ennakoperinnän alaisten palkkojen määrästä. Myös sairausvakuutusmaksua on peritty yksivuotisilla laeilla poikkeavasti siitä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa säädetään. Samoin tämä maksu on ollut eri suuruinen julkisen tahon työnantajille ja yksityisille työnantajille.

Kunta- ja kirkkotyönantajilta perittiin työtömyysturvaetuuksien veronalaistamiseen liittyen vuodesta 1985 korkeampaa sairausvakuutusmaksua kuin muilta julkisen tahon työnantajilta. Kuntatyönantajien sairausvakuutusmaksu aleni valtiotyönantajan tasolle vuonna 1992. Kirkkotyönantajien maksuun tuli huomattava korotus vuonna 1994, kun silloin toteutettu perhetuen uudistus lisäsi kirkon verotuloja.

Vuonna 1996 yksityisen sektorin työnantajilta peritään sairausvakuutusmaksua 1,60 prosenttia ennakonpidätyksen alaisen palkan määrästä. Valtion ja sen laitoksen, Ahvenanmaan maakunnan, kunnan ja kuntayhtymän sekä kunnallisen liikelaitoksen sairausvakuutusmaksu on 2,85 prosenttia sekä kirkon ja seurakunnan 7,85 prosenttia.

Edellä kohdassa 1.3. esitetyn työllistämisperusteiden ehdotetaan, että kunnalta, kuntayhtymältä ja kunnalliselta liikelaitokselta perittävä työnantajan sairausvakuutusmaksu alennetaan 1,60 prosenttiin ennakonpidätyksen alaisista palkoista. Maksu olisi sama kuin yksityisillä työnantajilla.

Myös kirkkotyönantajien muita korkeampaa sairausvakuutusmaksua ehdotetaan alennettavaksi. Tuomiokapitulien ylläpidon siirtämisestä annetun hallituksen esityksen (HE 18/1996 vp) mukaan tuomiokapitulien ylläpidon siirtämisestä evankelis-luterilaiselle kirkolle aiheutuvat kustannukset on tarkoitus korvata vuosina 1997—2000 alentamalla kirkolta perittävää työnantajan sairausvakuutusmaksua. Korvauksen suuruus vastaisi valtiolle tuomiokapitulien ylläpidosta aiheutuvia

kustannuksia vuonna 1996. Tämän mukaisesti ehdotetaan, että evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntayhtymältä vuonna 1997 perittävää sairausvakuutusmaksua alennettaisiin prosenttilyksiköllä 6,85 prosenttiin ennakonpidätyksen alaisista palkoista. Yhdenmukaisen käytännön säilyttämiseksi vastaava alennus tehtäisiin myös ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta perittävään työnantajan sairausvakuutusmaksuun.

Muiden työnantajien sairausvakuutusmaksut ehdotetaan pysytettäväksi ennallaan. Yksityisen työnantajan sairausvakuutusmaksu olisi siten 1,60 prosenttia ja valtion, sen laitoksen sekä Ahvenanmaan maakunnan 2,85 prosenttia ennakonpidätyksen alaisista palkoista. Perittävät maksut vahvistettaisiin yksivuotisella lailla.

1.5. Työnantajan lapsilisämaksu

Työnantaja on työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 1 §:n 1 momentin mukaan velvollinen suorittamaan valtiolle lapsilisämaksua 2,25 prosenttia ennakoperinnän alaisten palkkojen määrästä. Työnantajan lapsilisämaksuun on yksivuotisilla laeilla kohdistettu useita maksualennuksia tai maksu on jätetty kokonaan perimättä. Vuodesta 1986 lapsilisämaksua ei ole peritty.

Yrityksiin kohdistuvien välillisten työvoimakustannusten keventämiseksi ehdotetaan, ettei työnantajilta edelleenkään perittäisi työnantajan lapsilisämaksua vuodelta 1997. Tästä säädettäisiin yksivuotisella lailla.

1.6. Kansaneläkerahasto ja sairausvakuutusrahasto

Rahastojen vähimmäismäärä ja valtion takuusuoritus

Kansaneläkelain 59 §:n 2 momentin mukaan kansaneläkerahaston varojen on oltava kalenterivuoden päätyttyä vähintään 1/10 kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Jos kansaneläkerahaston tuotot eivät tähän riitä, suoritetaan puuttuva osa valtion varoista. Kansaneläkerahaston varojen vähimmäismäärää on vuodesta 1986 alennettu yksivuotisilla laeilla. Vuosina 1995 ja 1996 vähimmäismäärä on ollut kahdeksan prosenttia ja vähimmäismäärää laskettaessa on otettu huomioon myös joulukuussa tuloksi kirjattavat vakuutusmaksutuotot.

Sairausvakuutusrahaston pääoman on sairausvakuutuslain 59 §:n 1 momentin mukaan oltava kalenterivuoden päättyessä 1/10 sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Myös sairausvakuutusrahaston varojen vähimmäismäärää on alennettu yksivuotisilla laeilla. Vuodesta 1992 vähimmäismäärä on ollut kahdeksan prosenttia.

Sekä kansaneläkerahaston että sairausvakuutusrahaston varojen vähimmäismääräksi vuonna 1997 ehdotetaan edelleen kahdeksan prosenttia kansaneläkevakuutuksen ja vastaavasti sairausvakuutuksen vuotuisista kustannuksista. Valtio vastaisi takuusuorituksella siitä, että rahastojen varojen vähimmäismäärä saavutetaan. Samalla ehdotetaan kansaneläkelakia muutettavaksi väliaikaisesti siten, että kansaneläkerahaston vähimmäismäärää laskettaessa otettaisiin huomioon myös joulukuussa suoritettavat vakuutusmaksutuotot.

Sairausvakuutuslain 59 §:n 5 momentin mukaan valtion tulee suorittaa sairausvakuutusrahastoon valtion osuuden lisäksi sellainen määrä varoja, että rahaston maksuvalmius on kunakin ajankohtana riittävästi turvattu. Kansaneläkerahaston maksuvalmiuden turvaamisesta on säädetty vastaavasti yksivuotisilla laeilla vuodesta 1986. Kansaneläkelakia ja sairausvakuutuslakia ehdotetaan vuonna 1997 tarkistettavaksi siten, että valtio takaisi rahastojen yhteisen maksuvalmiuden, mihin vaikuttaa myös mahdollinen rahastojen välinen varojen siirto. Ehdotetun mukaista maksuvalmiustakuuta on sovellettu vuodesta 1995.

Rahastojen välinen varojen siirto

Kansaneläkelakia ja sairausvakuutuslakia on väliaikaisesti muutettu vuosina 1995 ja 1996 siten, että maksuvalmiuden sallimissa rajoissa on ollut mahdollista käyttää kansaneläke- ja sairausvakuutusrahaston varoja toisen rahaston menojen suorittamiseen. Varoja on voitu tarvittaessa siirtää rahastosta toiseen myös rahastoille säädetyn varojen vähimmäismäärän saavuttamiseksi. Tällöin on edellytyksenä ollut, että siirtävän rahaston varat eivät alita sille säädettyä vähimmäismäärää.

Rahastojen välisellä varojen siirrolla voidaan tarvittaessa tasata tulojen ja maksujen epätasaisesta ajoittumisesta rahastoille aiheuttavia maksuongelmia. Varojen siirrolla voidaan myös pienentää tarvittavan valtion takuusuorituksen määrää. Tämän vuoksi ehdo-

tetaan, että edelleen voitaisiin rahaston maksuvalmiuden ja varojen vähimmäismäärästä annettujen säännösten rajoissa siirtää varoja kansaneläke- ja sairausvakuutusrahaston välillä. Varojen siirtämiselle asetettavat edellytykset olisivat entiset. Rahastot säilyisivät itsenäisinä. Rahastojen välisestä varojen siirrosta säädettäisiin yksivuotisilla laeilla.

1.7. Kansaneläkkeiden, perhe-eläkkeiden ja eläkkeensaajien asumistuen rahoitus

Kansaneläkelaitoksen osuus kansaneläkkeiden lisäosien kustannuksista on kansaneläkelain 62 §:n mukaan 55 prosenttia. Valtio vastaa lopuista lisäosien kustannuksista. Kansaneläkkeen pohjaosan kustannukset on rahoitettu kansaneläkerahastoon kertyvillä vakuutusmaksu- ja muilla tuotoilla.

Kansaneläkelaista poistuu vuoden 1997 alusta kansaneläkkeen lisäosan käsite. Tämän vuoksi kansaneläkelaitoksen ja valtion välistä rahoitusvastuuta kansaneläkkeiden kustannuksista ehdotetaan teknisesti tarkistettavaksi. Kansaneläkelaitoksen rahoitusosuudeksi ehdotetaan 71 prosenttia maksettujen eläkevähenteisten kansaneläkkeiden yhteismäärästä. Valtio vastaisi kansaneläkelaitoksen rahoitusosuuden ylittävistä kansaneläkkeiden kustannuksista. Valtion ja kansaneläkelaitoksen rahoitusosuudet kansaneläkkeiden kokonaiskustannuksista vuonna 1997 olisivat samat, kuin jos ne laskettaisiin voimassa olevan lain mukaan lisäosakustannusten perusteella. Rahoitusosuudet on tarkoitus jatkossa säilyttää ehdotetulla tasolla. Kansaneläkelain 62 §:ää ehdotetaan muutettavaksi pysyvästi.

Kansaneläkkeen lisäosan poistuminen aiheuttaa teknisen muutostarpeen myös perhe-eläkelain (38/69) 36 §:n 1 momenttiin, jossa säädetään valtion rahoituksesta perhe-eläkelain mukaisten etuuksien kustannuksiin. Valtio on rahoittanut kokonaan perhe-eläkkeistä aiheutuvat kustannukset. Tähän ei ehdoteta muutosta.

Valtio suorittaa eläkkeensaajien asumistuesta aiheutuvista kustannuksista 56,5 prosenttia ja kunnat 43,5 prosenttia. Kunnan osuus määräytyy kuntaan maksettavien eläkkeensaajien asumistukien perusteella. Nykyinen järjestelmä edellyttää, että kuukausittain lasketaan kunkin kunnan osalta maksettavan osuuden määrä. Kuukausittaisista suorituksista kertyvien maksutapahtumien lukumäärä on suuri, mikä lisää virhemahdollisuuksia.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläkkeensaajien asumistukilain (591/78) 11 §:ää pysyvästi siten, että kuntien rahoitusosuus eläkkeensaajien asumistukikustannuksista poistuisi. Valtio vastaisi yksin asumistuen kustannuksista. Muutos on tarkoitus ottaa huomioon alentavana tekijänä kuntien valtionosuuden määräytymisperusteissa. Valtion ja kuntien rahoitusasema ei ehdotuksen johdosta muuttuisi.

1.8. Sairauspäivärahojen ja vanhempainrahojen rahoitus

Valtion rahoitusosuus sairausvakuutuksen päivärahojen, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahojen sekä erityishoitorahojen kustannuksista on sairausvakuutuslain 59 §:n 2 momentin mukaan 13 prosenttia. Loppuosa päivärahamenoista rahoitetaan sairausvakuutusmaksuilla. Vuosina 1995 ja 1996 valtion 13 prosenttin rahoitusosuus on väliaikaislaeilla poistettu.

Valtiontalouden tasapainottamiseksi ja valtion velka huomioon ottaen ehdotetaan, että valtion 13 prosentin rahoitusosuus sairausvakuutuksen päivärahoista, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahoista sekä erityishoitorahoista poistettaisiin myös vuonna 1997. Sairausvakuutuslain 59 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi yksivuotisella lailla.

2. Esityksen vaikutukset

2.1. Valtiontaloudelliset vaikutukset

Vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksun poistaminen ei lisäisi valtion menoja vuonna 1997, koska vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksua ei ole peritty vuonna 1996.

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun alenus yhdellä pennillä 80 000 äyrin ylittävien tulojen osalta vähentäisi kansaneläkelaitoksen saamia vakuutusmaksutuottoja runsaalla 900 miljoonalla markalla. Sairausvakuutusmaksua perittäisiin edelleen 0,45 pennillä korotettuna 80 000 äyrin ylittävien tulojen osalta, mikä tuottaisi runsaat 400 miljoonaa markkaa. Kolmella pennillä korotettu sairausvakuutusmaksu, jota perittäisiin edelleen eläketuloa saavilta henkilöiltä, tuottaisi vuositasolla noin 1 400 miljoonaa markkaa.

Vakuutettujen maksumuutosten osalta edellä esitetyistä vuositason vaikutuksista ehtisi vuoden 1997 aikana toteutua vain 11 kuukauden osuus. Näin ollen taloudelliset

vaikutukset vuonna 1997 olisivat muutettujen vakuutusmaksujen osalta noin 92 prosenttia edellä ilmoitetuista vuositason muutoksista.

Yksityisen työnantajan kansaneläkemaksua perittäisiin edelleen porrastettuna. Porrastus olisi saman suuruinen kuin vuonna 1996 ja sen tuotoksi arvioidaan noin 1 200 miljoonaa markkaa vuodessa.

Kuntatyönantajilta perittävän työnantajan kansaneläkemaksun ja sairausvakuutusmaksun alentaminen vähentäisi kansaneläkelaitoksen saamia vakuutusmaksutuottoja vuositasolla yhteensä 1 100 miljoonalla markalla. Vuonna 1997 vaikutus olisi yhteensä 1 000 miljoonaa markkaa. Valtio korvaisi kansaneläkelaitokselle vakuutusmaksutuottojen vähenemisen. Kunnille maksettavia valtionosuuksia vähennettäisiin vastaavasti, joten valtion menot eivät ehdotuksen johdosta kasvaisi.

Kirkkotyönantajilta perittävän työnantajan sairausvakuutusmaksun alentaminen yhdellä prosenttiyksiköllä vähentäisi kansaneläkelaitoksen saamia vakuutusmaksutuottoja 16 miljoonalla markalla vuonna 1997. Valtion palkkausmenoissa saataisiin tuomiokapitulien siirron takia vastaavan suuruinen säästö.

Kuntien rahoitusosuuden poistamien eläkkeensaajien asumistuesta lisäisi valtion menoja vuositasolla noin 500 miljoonalla markalla, mutta kuntien saamaa valtionosuutta vähennettäisiin vastaavalla määrällä. Vuonna 1997 kuntien rahoitusosuuden poistamisen vaikutus olisi noin 420 miljoonaa markkaa.

Sairausvakuutuksesta valtiolle aiheutuvat menot vähenisivät noin 800 miljoonalla markalla, kun valtio ei osallistuisi vuonna 1997 sairauspäivärahojen, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahojen sekä erityishoitorahojen kustannusten korvaamiseen. Kansaneläkkeiden rahoitusosuuksien muutoksesta ei aiheudu lisämenoja valtiolle.

Kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston vähimmäismääräksi ehdotetaan kahdeksan prosenttia kansaneläkevakuutuksen ja sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Vuonna 1996 voimassa oleviin väliaikaislakeihin verrattuna ehdotuksella ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia. Rahastolle säädetyin vähimmäismäärän saavuttamiseksi sallittaisiin edelleen rahastojen välinen varojen siirto. Tämän hetkisten arvioiden mukaan rahastojen välisellä varojen siirrolla ei olisi vähentävää vaikutusta valtion menoihin. Tilanne voi kuitenkin muuttua vakuu-

tusmaksutuottojen kasvaessa tai menojen alentuessa.

Kansaneläkelaitoksen rahoitukseen liittyen hallitus on antanut eduskunnalle erikseen esityksen laiksi kansaneläkelaitoksen rahoituksen väliaikaisesta muuttamisesta vuonna 1997 (HE 135/1996 vp), jonka mukaan osa arvonnisäveron tuotosta, 2 400 miljoonaa markkaa, tilitettäisiin kansaneläkelaitokselle sen rahoituksen turvaamiseksi.

Hallitus antaa eduskunnalle esityksen laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1997 perittävästä maksusta, millä toteutettaisiin niin sanottu täyskorvausperiaate tapaturma- ja liikennevakuutuksessa. Maksun tuotto 307 miljoonaa markkaa on otettu huomioon kansaneläkemenojen valtion osuuden vähennyksenä.

Lisäksi hallitus antaa eduskunnalle esityksen laiksi veronkantolain muuttamisesta. Veronkantolain muuttamisesta siten, että ennakonpidätyksen ja ennakonkannon perusteella kertyvien varojen kuukausittaiset tilitykset eri veronsaajille vastaisivat nykyistä paremmin verotulojen lopullisia jako-osuuksia. Ehdotuksen arvioidaan vähentävän vuonna 1997 kertaluonteisesti kansaneläkelaitoksen sairausvakuutusmaksutuottoja noin 170 milj. markalla.

Valtion takuusuorituksen määrä kansaneläkerahastoon on talousarvioesityksessä arvioitu 1 154 miljoonaksi markaksi. Lopullista määrää laskettaessa otetaan huomioon kuntien osuus marras—joulukuulta 1996 maksettavista asumistukikustannuksista ehdotetun voimaantulosäännöksen mukaisesti. Talousarvioesityksen mukaan valtion takuusuoritus sairausvakuutusrahastoon on arvioitu 45 miljoonaksi markaksi. Hallituksen esitys laiksi veronkantolain muuttamisesta korottaa takuusuorituksen arviota 170 miljoonalla markalla 215 miljoonaksi markaksi.

2.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksu on peritty veron ennakonpidätyksen yhteydessä vakuutetun sairausvakuutusmaksun kanssa. Vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksun

pysyvä poistaminen ei aiheuttaisi merkittäviä muutoksia maksujen perintään ja niiden tilitykseen edelleen kansaneläkelaitokselle, koska vakuutetun sairausvakuutusmaksua perittäisiin edelleen.

Kuntien rahoitusosuuden poistaminen eläkkeensaajien asumistuen kustannusten korvaamisesta vähentäisi hallinnollista työtä sekä kansaneläkelaitoksessa että kunnissa. Ehdotuksella ei ole kuitenkaan vaikutusta henkilöstön lukumäärään, vaan säästöt syntyisivät lähinnä tietojenkäsittelykustannuksissa.

2.3. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Sairausvakuutusmaksun alentaminen yhdellä pennillä koskisi niitä, joiden kunnallisverotuksessa verotettavat vuositulot vuonna 1997 ylittävät 80 000 markkaa. Maksun alentaminen koskisi sekä palkkatuloa että eläketuloa saavia. Maksualennus lisäisi kaikkien tällaisten henkilöiden käteen jääviä tuloja. Alennuksen tuloja lisäävä vaikutus olisi sitä suurempi, mitä suuremmat henkilön vuositulot ovat. Ehdotuksen johdosta nettotulot voisivat kasvaa enimmillään noin yhden prosentin.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu valtiovarainministeriötä, opetusministeriötä, kansaneläkelaitosta ja verohallitusta.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esitys liittyy valtion vuoden 1997 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Kansaneläkelaitoksen rahoituksen osalta esitys liittyy kohdassa 2.1. mainittuihin hallituksen esityksiin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Kansaneläkelaki

3 §. Pykälän 1 momentti, jossa säädetään vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksusta, ehdotetaan kumottavaksi. Vakuutetulta ei enää perittäisi kansaneläkevakuutusmaksua. Vuoden 1996 alusta väliaikaisella lailla toteutettu vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksun poistaminen saatettaisiin voimaan pysyvällä lailla.

4—6, 8 ja 18 §. Pykälissä säädetään vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksun määräämisperusteista, määrästä, maksuvelvollisuuden rajoista, ennakkoperinnästä sekä maksusta vapauttamisesta. Vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksun poistamisen vuoksi pykälät ehdotetaan kumottaviksi.

19 §. Pykälässä säädetään kansaneläkelaitoksen oikeudesta valvoa kansaneläkevakuutusmaksuja. Pykälää ehdotetaan tarkistettavaksi, koska vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksu poistuu. Samalla sitä tarkistettaisiin siten, että kansaneläkelaitos voisi edelleen valvoa työnantajien vakuutusmaksujen määräämistä, maksuunpanoa, kantoa ja tilitystä sekä tarkastaa näiltä osin verotusta koskevia asiakirjoja.

62 §. Kansaneläkkeen lisäosan poistumisen vuoksi pykälässä tarkistettaisiin kansaneläkelaitoksen ja valtion osuuksia kansaneläkkeiden kustannusten rahoituksessa. Kansaneläkelaitoksen rahoitusosuudeksi ehdotetaan 71 prosenttia maksettujen kansaneläkkeiden yhteismäärästä. Valtio vastaisi kustannuksista muilta osin. Ehdotus ei merkitsisi muutosta kansaneläkelaitoksen ja valtion välisiin rahoitussuhteisiin.

64 §. Pykälässä säädetään valtion ennakosuorituksesta kansaneläkkeen lisäosakustannuksiin. Pykälää ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että maininta lisäosista korvattaisiin maininnalla kansaneläkkeistä.

Voimaantulosäännös. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Säännöksen 2 momentissa ehdotetaan sovellettavaksi lain voimaantuloa edeltävään aikaan kohdistuviin eläkkeiden maksuihin, maksettujen eläkkeiden palautuksiin ja muihin oikaisueriin tämän lain 62 §:n säännöstä kansaneläkkeiden kustannusten rahoittami-

sesta, kun maksut tai maksujen tarkistukset tapahtuvat lain voimaantulon jälkeen. Kansaneläkelaitoksen rahoitusosuus tällaisten lain voimaantuloa edeltävään aikaan kohdistuvien pohja- ja lisäosien yhteismäärästä olisi siten 71 prosenttia. Lain voimaantulon jälkeen maksettavia tai tarkistettavia eläkkeitä ei tarvitsisi valtionosuuden laskemista varten eritellä pohjaosaan ja lisäosaan.

1.2. Sairausvakuutuslaki

34 §. Pykälässä säädetään tulo- ja varallisuusverolain (1240/88) alaisten tulojen jakamisesta kuolinpesän tai yhtymän osakkaille vakuutetun sairausvakuutusmaksua määrättäessä. Voimassa olevassa tuloverolaissa on riittävästi säädetty tulojen jakamisesta osakkaille. Tämän vuoksi pykälä ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi.

36 §. Pykälää ehdotetaan tarkistettavaksi sen johdosta, että verotusmenettelystä annettua laista ja veronkantolaista poistettaisiin vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksu. Verotusmenettelystä annetulla lailla on kumottu pykälässä mainittu verotuslaki (482/58).

39 §. Pykälän 1 momentissa säädetään kansaneläkelaitoksen oikeudesta valvoa vakuutetun sairausvakuutusmaksuja. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että kansaneläkelaitos valvoisi kaikkia, myös työnantajilta perittäviä sairausvakuutusmaksuja.

1.3. Tuloverolaki

96 §. *Eläkevakuutusmaksuvähennys.* Pykälän 6 momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta kansaneläkevakuutusmaksusta.

133 §. *Alijäämähyvityksen vähentäminen verovelvollisen eri veroista.* Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi maininta vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksusta.

136 §. *Verotuksen kattosääntö.* Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi maininta kansaneläkevakuutusmaksusta.

1.4. Laki verotusmenettelystä

1 §. *Lain soveltamisala.* Pykälän 2 momentin 5 kohdasta ehdotetaan poistettavaksi maininta kansaneläkevakuutusmaksusta.

2 §. *Soveltamisalan täsmentäminen.* Pykä-

län 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta kansaneläkevakuutusmaksusta.

62 §. *Oikeus muutoksenhakuun.* Pykälän 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta kansaneläkevakuutusmaksusta.

1.5. Laki vuodelta 1997 suoritettavista sairausvakuutusmaksuista, työnantajan kansaneläkemaksusta ja työnantajan lapsilisämaksusta

1 §. Pykälässä säädettäisiin vakuutetun sairausvakuutusmaksun määrästä vuonna 1997. Vakuutusmaksu olisi edelleen 1,90 penniä veroäyriä, mutta vakuutusmaksun korotusta 80 000 äyrin ylittävältä osalta ehdotetaan lievennettäväksi 3,35 pennistä 2,35 penniin veroäyriä.

2 §. Eläketulon perusteella ehdotetaan perittäväksi korotettua sairausvakuutusmaksua myös vuonna 1997. Korotus olisi edelleen kolme penniä veroäyriä, kuitenkin enintään kolme prosenttia veronalaisesta eläketulosta. Korotus perittäisiin vuodelta 1997 toimitettavassa kunnallisverotuksessa vahvistettavien veroäyrien perusteella eläketulosta.

Eläketuloa olisivat veronalaiset vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläke, perheläke ja sukupolvenvaihdoseläke sekä muut luopumiskorvaukset. Eläketuloa olisi myös maatalousyrittäjien luopumistuki. Eläketuloa saavalta henkilöltä perittävästä sairausvakuutusmaksun korotuksesta, maksun täytäntöönpanosta ja muista menettelysäännöksistä olisi voimassa ennakkoperintälain (418/59) säännösten lisäksi myös, mitä sairausvakuutuslaissa säädetään sairausvakuutusmaksusta.

3 §. Pykälässä säädettäisiin työnantajan sairausvakuutusmaksun määrästä vuonna 1997. Kuntatyönantajien maksu ehdotetaan alennettavaksi samalle tasolle kuin yksityisten työnantajien maksu. Kunnalta, kuntayhtymältä ja kunnalliselta liikelaitokselta samoin kuin yksityiseltä työnantajilta perittävä sairausvakuutusmaksu olisi siten 1,60 prosenttia ennakonpidätyksen alaisista palkoista. Valtion ja sen laitoksen sekä Ahvenanmaan maakunnan sairausvakuutusmaksu olisi edelleen 2,85 prosenttia. Kirkkotyönantajilta perittävä sairausvakuutusmaksu ehdotetaan alennettavaksi yhdellä prosenttiyksiköllä 6,85 prosenttiin palkoista. Sairausvakuutusmaksun suuruutta määrättäessä sellaista valtion liikelaitosta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/87), pidettäisiin yksityisen sektorin piiriin kuulu-

vana työnantajana.

4 §. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan alennettavaksi kuntatyönantajien kansaneläkemaksu 3,15 prosenttiin ennakonpidätyksen alaisista palkoista. Muilta työnantajilta perittävät kansaneläkemaksut eivät muuttuisi vuonna 1997. Pykälän kirjoittamistapa muuttuisi kuluvana vuonna voimassa olevasta, mutta asiasisältö ei muuttuisi.

Yksityisiltä työnantajilta maksut perittäisiin edelleen kolmeen maksuluokkaan porrastettuina. Maksuluokka määräytyisi vuoden 1995 verotuksessa ilmoitettujen kuluvan käyttöomaisuuden hankintamenoista tehtyjen säännönmukaisten poistojen ja samana verovuonna maksettujen palkkojen perusteella. Ylimpään maksuluokkaan kuuluisivat työnantajat, joilla poistojen määrä ylittää 300 000 markkaa ja on yli 30 prosenttia palkkasummasta. Jos yli 300 000 markan poistot ovat 10—30 prosenttia yrityksen palkkasummasta, työnantaja kuuluisi keskimäiseen maksuluokkaan. Alimpaan maksuluokkaan kuuluisivat muut yksityiset työnantajat sekä valtion liikelaitoksista annetun lain mukaiset liikelaitokset.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että kun yksityisen työnantajan tilikausi ei ole päättynyt vuonna 1995, käytettäisiin vuonna 1994 päättyneen tilikauden poisto- ja palkkatietoja. Alkavaan yritykseen, joka ei ole ollut verovelvollinen vuonna 1995 tai 1994, sovellettaisiin yksityisen työnantajan alinta maksuluokkaa.

5 §. Työnantajan lapsilisämaksua ei ehdoteta perittäväksi vuonna 1997.

6 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Säännöksen 2 momentin mukaan lain 1 ja 2 §:ää, joissa säädetään vakuutetuilta perittäviä, veroäyrien perusteella määräytyvistä maksuista, sovellettaisiin vuodelta 1997 toimitettavassa verotuksessa.

Voimaantulosäännöksen 3 momentti antaisi mahdollisuuden ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin ennen lain voimaantuloa.

1.6. Laki kansaneläkelain 59 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

59 §. Pykälän 2 momentissa säädetään kansaneläkerahaston vähimmäismäärästä. Vähimmäismäärää ehdotetaan vuonna 1997 alennettavaksi kahdeksaan prosenttiin kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonais-

kustannuksista. Kansaneläkerahaston varoja voitaisiin tarvittaessa maksuvalmiuden sallimissa rajoissa siirtää sairausvakuutusrahastoon sen maksuvalmiuden turvaamiseksi. Siirto olisi tarvittaessa mahdollista myös sairausvakuutusrahastolle asetetun vähimmäismäärän saavuttamiseksi, jos siirto voisi tapahtua alittamatta kansaneläkerahastolle asetettua vähimmäismäärää. Lisäksi valtio takaisi viime kädessä rahastojen maksuvalmiuden.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kansaneläkerahaston varojen vähimmäismäärää laskettaessa otettaisiin huomioon myös joulukuussa tuloksi kirjattavat vakuutusmaksutuotot. Menettely vastaisi viime vuosina noudatettua käytäntöä.

Voimaantulosäännös. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan vuoden 1997 alusta ja olemaan voimassa vuoden 1997 loppuun.

1.7. Laki sairausvakuutuslain 59 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

59 §. Pykälän 1 momentissa säädetään sairausvakuutusrahaston vähimmäismäärästä. Momenttiin ehdotetaan tehtäväksi varojen vähimmäismäärän sekä varojen siirron osalta vastaavat vuotta 1997 koskevat muutokset kuin kansaneläkelain 59 §:n 2 momenttiin.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtio ei vuonna 1997 suorittaisi korvausta kustannuksista, jotka aiheutuvat sairausvakuutuslain mukaan maksettavista päivärahoista, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahoista tai erityishoitorahoista.

Pykälän 5 momentissa säädetään valtion velvollisuudesta taata sairausvakuutusrahaston maksuvalmius. Momentti ehdotetaan muutettavaksi kansaneläkelain 59 §:n 2 momentin ehdotettua sanamuotoa vastaavaksi.

Voimaantulosäännös. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan vuoden 1997 alusta ja olemaan voimassa vuoden 1997 loppuun.

1.8. Perhe-eläkelaki

36 §. Pykälän 1 momentin mukaan valtio korvaa kansaneläkelaitokselle perhe-eläkeistä aiheutuvat kustannukset. Kustannusten

korvaamisessa sovelletaan kansaneläkelaisissa säädettyä menettelyä. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maininta kansaneläkkeen lisäosakustannuksista korvattaisiin maininnalla kansaneläkkeiden kustannuksista. Samalla tehtäisiin sanonnallisia tarkistuksia. Momentin asiasisältö ei muuttuisi.

1.9. Eläkkeensaajien asumistukilaki

11 §. Pykälän 1 momentissa säädetään asumistuesta aiheutuvien kustannusten jakamisesta valtion ja kuntien kesken. Kuntien valtionosuusuudistukseen liittyen ehdotetaan kuntien rahoitusosuus poistettavaksi. Valtio vastaisi yksin eläkkeensaajien asumistuen kustannuksista. Valtio suorittaisi edelleen kansaneläkelaitokselle kuukausittain etukäteen 90 prosenttia maksettavien asumistukien määrästä.

Koska kuntien maksuvelvollisuus poistuisi, pykälän 3 momentti, jossa säädetään kunnan maksuja koskevasta viivästyskorosta, ehdotetaan kumottavaksi.

Voimaantulosäännös. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Voimaantulosäännöksen 2 momentissa säädetäisiin, että uutta rahoitussäännöstä sovellettaisiin niihin rahoitussuorituksiin, joilla katetaan lain voimaantulon jälkeen maksettavista asumistuista aiheutuvat kustannukset. Kunnat suorittavat vuoden 1997 tammikuussa ja helmikuussa kansaneläkelaitokselle osuutensa vuoden 1996 marraskuussa ja joulukuussa maksettavien asumistukien kustannuksista voimassa olevan lain mukaisesti. Tämän vuoksi vuoden 1997 tammi- ja helmikuulta valtion rahoitusosuus määräytyisi tällä hetkellä voimassa olevan lain mukaisesti eli olisi 56,5 prosenttia sanottuna aikana maksettavista asumistuista.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997. Verolakeja sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1997 toimitettavassa verotuksessa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**kansaneläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 3 §:n 1 momentti sekä 4—6, 8 ja 18 §,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 1 momentti 30 päivänä huhtikuuta 1982 annetussa laissa (307/82), 4 § muutettuna 12 päivänä joulukuuta 1958 ja 26 päivänä kesäkuuta 1992 annetuilla laeilla (486/58 ja 558/92), 5 § muutettuna 12 päivänä elokuuta 1957, 29 päivänä joulukuuta 1972 ja 9 päivänä marraskuuta 1990 annetuilla laeilla (288/57, 956/72 ja 958/90), 6 § osittain muutettuna 4 päivänä marraskuuta 1960, 28 päivänä heinäkuuta 1978 ja 14 päivänä lokakuuta 1994 annetuilla laeilla (466/60, 588/78 ja 886/94), 8 § mainitussa 12 päivänä joulukuuta 1958 annetussa laissa sekä 18 § 18 päivänä joulukuuta 1995 annetussa laissa (1577/95), ja

muutetaan 19, 62 ja 64 §,

sellaisina kuin ne ovat, 19 § mainitussa 18 päivänä joulukuuta 1995 annetussa laissa, 62 § samana päivänä annetussa laissa (1447/95) ja 64 § 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (103/82), seuraavasti:

19 §

Kansaneläkelaitoksella on oikeus valvoa vakuutusmaksujen määräämistä, maksuunpanoa, kantoa ja tilitystä sekä tarkastaa näiltä osin verotusta koskevia asiakirjoja.

62 §

Kansaneläkelaitoksen osuus kansaneläkkeiden kustannuksista on 71 prosenttia maksettujen kansaneläkkeiden yhteismäärästä. Valtio vastaa kansaneläkkeiden kustannuksista siltä osin kuin eläkelaitoksen osuus ei kata niitä.

64 §

Valtion tulee viimeistään maksatusta edeltävänä päivänä suorittaa eläkelaitokselle 90 prosenttia arvioidusta osuudestaan maksettaviin kansaneläkkeisiin.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1997.

Sellaisiin lain voimaantulon jälkeen maksettaviin eläkkeisiin ja eläkkeiden oikaisueriin, jotka kohdistuvat lain voimaantuloa edeltävään aikaan, sovelletaan tämän lain 62 §:n säännöstä kansaneläkkeiden kustannusten rahoittamisesta.

2.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 34 §, sellaisena kuin se on 9 päivänä marraskuuta 1990 annetussa laissa (959/90), ja

muutetaan 36 § ja 39 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 18 päivänä joulukuuta 1995 annetussa laissa (1576/95), seuraavasti:

36 §

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun kannosta, perinnästä, palauttamisesta, tilittämisestä, muutoksenhausta ja verotusmenettelystä on voimassa, mitä niistä säädetään verotusmenettelystä annetussa laissa (1558/95) ja veronkantolaissa (611/78).

39 §

Kansaneläkelaitoksella on oikeus valvoa sairausvakuutusmaksujen määräämistä, maksunpanoa, kantoa ja tilitystä sekä tarkastaa näiltä osin verotusta koskevia asiakirjoja.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

3.

Laki**tuloverolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/92) 96 §:n 6 momentti, 133 § ja 136 §:n 1 momentti,

näistä 96 §:n 6 momentti sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1994 annetussa laissa (1465/94), seuraavasti:

96 §

Eläkevakuutusmaksuvähennys

Siltä osin kuin vapaaehtoinen eläkevakuutus ei täytä 1—5 momentissa säädettyjä edellytyksiä, verovelvollisella on oikeus vähentää sen maksuista 60 prosenttia, vuodessa kuitenkin enintään 30 000 markkaa. Sama vähennysoikeus koskee hänen tulokseen 68 §:n nojalla luettuja työnantajan suorittamia maksuja. Kertamaksullisen eläkkeen tai erillisenä myönnetyn työkyvyttömyyseläkevakuutuksen maksut eivät ole lainkaan vähennyskelpoisia. Verovelvollisen oman tai

hänen puolisonsa eläkevakuutuksen maksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on lisäksi, ettei saman vakuutuksen maksuja ole vähennetty elinkeinotulosta tai maatalouden tulosta.

133 §

Alijäämähyvityksen vähentäminen verovelvollisen eri veroista.

Se osa alijäämähyvityksestä, jota ei ole vähennetty 132 §:n mukaan pelkästään valtionverosta, vähennetään verovelvollisen valtiolle suoritettavasta tuloverosta, kunnallisve-

rosta, vakuutetun sairausvakuutusmaksusta ja kirkollisverosta. Hyvitys jaetaan tällöin vähennettäväksi eri veroista näiden verojen määrän suhteessa 132 §:n mukaan tehdyn vähennyksen jälkeen.

136 §

Verotuksen kattosääntö

Jos verovuonna Suomessa asuneen luonnollisen henkilön tai kotimaisen kuolinpesän verovuoden verotettavasta pääoma- ja ansiotulosta sekä varallisuudesta menevän

valtionveron sekä ansiotulon perusteella määrätyn kunnallisveron, kirkollisveron ja sairausvakuutusmaksun yhteismäärä on suurempi kuin 70 prosenttia verovelvollisen valtionverotuksessa vahvistetun verotettavan pääoma- ja ansiotulon yhteismäärästä, verovelvollisen maksettavaksi ei panna tämän määrän yli menevää valtionveron osaa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1997 toimitettavassa verotuksessa.

4.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan verotusmenettelystä 18 päivänä joulukuuta 1995 annetun lain (1558/95) 1 §:n 2 momentin 5 kohta, 2 §:n 1 momentti sekä 62 §:n 2 momentti seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Lakia sovelletaan seuraaviin veroihin ja maksuihin:

5) kansaneläkelaitokselle suoritettava vakuutetun maksu (*sairausvakuutusmaksu*).

2 §

Soveltamisalan täsmentäminen

Soveltuvin osin tämän lain kunnallisveroa koskevia säännöksiä sovelletaan myös kirkollisveroon sekä sairausvakuutusmaksuun.

62 §

Oikeus muutoksenhakuun

Lääninveroviraston ja kunnan määräämällä veroasiamiehellä ja kunnalla on oikeus hakea muutosta verotukseen sekä yhtymän tulon ja varallisuuden vahvistamiseen ja niiden jakoon. Tuloverolain 21 §:ssä tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön verotukseen on oikeus hakea muutosta kunnan määräämällä veroasiamiehellä ja kunnalla. Seurakunnalla on oikeus hakea muutosta kirkollisverotukseen. Kunnan määräämällä veroasiamiehellä ja kansaneläkelaitoksella on oikeus hakea muutosta vakuutetun sairausvakuutusmaksuun.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1997 toimitettavassa verotuksessa.

5.

Laki

vuodelta 1997 suoritettavista sairausvakuutusmaksuista, työnantajan kansaneläkemaksusta ja työnantajan lapsilisämaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Sen estämättä, mitä sairausvakuutuslaissa (364/63) säädetään vakuutetun sairausvakuutusmaksun määrästä, maksu on 1,90 penniä vakuutetulle vuodelta 1997 toimitettavassa kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriältä. Vakuutusmaksu on kuitenkin 2,35 penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriältä siltä osin kuin veroäyrien määrä ylittää 80 000 äyriä. Vakuutusmaksua määrättäessä otetaan huomioon, mitä tuloverolaissa (1535/92) säädetään.

2 §

Jos vakuutettu saa vuoden 1997 aikana eläketuloa, häneltä peritään sen lisäksi, mitä 1 §:ssä säädetään, sairausvakuutusmaksua 3,00 penniä hänelle vuodelta 1997 toimitettavassa kunnallisverotuksessa vahvistetulta veroäyriältä. Tämä sairausvakuutusmaksun korotus on kuitenkin enintään kolme prosenttia veronalaisesta eläketulosta.

3 §

Sen estämättä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (366/63) säädetään työnantajan sairausvakuutusmaksun määrästä, peritään työntekijälle 1 päivän tammikuuta ja 31 päivän joulukuuta 1997 välisenä aikana suoritetun ennakonpidätyksen alaisen palkan määrästä työnantajan sairausvakuutusmaksua:

1) yksityiseltä työnantajalta ja sellaiselta valtion liikelaitokselta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (627/87), kunnalta ja kuntayhtymältä sekä kunnalliselta liikelaitokselta 1,60 prosenttia;

2) valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin valtion liikelaitoksista annetussa laissa tarkoitetulta liikelaitokselta sekä Ahvenanmaan maakunnalta 2,85 prosenttia; ja

3) evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntayhtymältä sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta 6,85 prosenttia.

4 §

Sen estämättä, mitä kansaneläkelaiissa (347/56) säädetään työnantajan kansaneläkemaksun määrästä, peritään 1 päivän tammikuuta ja 31 päivän joulukuuta 1997 välisenä aikana työntekijälle suoritetun ennakonpidätyksen alaisen palkan määrästä työnantajan kansaneläkemaksua:

1) yksityiseltä työnantajalta ja valtion liikelaitoksista annetussa laissa tarkoitetulta valtion liikelaitokselta:

a) 2,40 prosenttia;

b) 4,00 prosenttia, jos liiketoimintaa harjoittavan työnantajan, joka on velvollinen suorittamaan valtiolle tuloveroa, tai tuloverolain 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun liiketoimintaa harjoittavan elinkeinoyhtymän vuodelta 1995 toimitettua verotusta varten antamassa veroilmoituksessa ilmoitettujen kuluvan käyttöomaisuuden hankintamenoista tekemien säännönmukaisten poistojen määrä on yli 300 000 markkaa ja samalla vähintään 10 ja enintään 30 prosenttia samana verovuonna maksetuista palkoista; tai

c) 4,90 prosenttia, jos mainittujen poistojen määrä on yli 300 000 markkaa ja samalla yli 30 prosenttia sanottuna aikana maksetuista palkoista;

2) kunnalta ja kuntayhtymältä sekä kunnalliselta liikelaitokselta 3,15 prosenttia; ja

3) valtiolta ja sen muulta laitokselta kuin valtion liikelaitoksista annetussa laissa tarkoitetulta liikelaitokselta, Ahvenanmaan maakunnalta, evankelis-luterilaiselta kirkolta, sen seurakunnalta ja seurakuntayhtymältä

sekä ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta 3,95 prosenttia.

Jos työnantajan tilikausi ei ole päättynyt vuonna 1995, käytetään yksityisen työnantajan kansaneläkemaksun suuruutta määrättäessä vuoden 1994 verotusta varten annettuja tietoja sekä vastaavana aikana maksettuja palkkoja.

5 §

Sen estämättä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa säädetään työnantajan lapsilisämaksusta, maksua ei

peritä 1 päivän tammikuuta ja 31 päivän joulukuuta 1997 välisenä aikana maksettujen palkkojen perusteella.

6 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Tämän lain 1 ja 2 §:ää sovelletaan vuodelta 1997 toimitettavassa verotuksessa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

6.

Laki

kansaneläkelain 59 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* väliaikaisesti 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 59 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 59 §:n 2 momentti 30 päivänä huhtikuuta 1982 annetussa laissa (307/82) ja 59 §:n 3 momentti 20 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1595/91), seuraavasti:

59 §

Kansaneläkevakuutuksen menot suoritetaan kansaneläkerahastosta. Rahaston varoja käytetään tarvittaessa rahaston maksuvalmiuden sallimissa rajoissa myös sairausvakuutuksen menojen suorittamiseen. Kansaneläkerahaston varojen on oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään kahdeksan prosenttia kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista (*vähimmäismäärä*). Vähimmäismäärän saavuttamiseksi siirretään tarvittaessa sairausvakuutusrahastosta sairausvakuutuslain 59 §:ssä säädetyn vähimmäismäärän ylittävästä osasta varoja kansaneläkerahastoon. Jos kansaneläkerahaston tuotot, joihin luetaan myös siirto sairausvakuutusra-

hastosta sekä tämän lain 62 §:n mukaiset suoritukset, eivät riitä rahaston vähimmäismäärän saavuttamiseen, suoritetaan puuttuva osa valtion varoista (*takuusuoritus*). Lisäksi valtion tulee suorittaa kansaneläkelaitokselle sellainen määrä varoja, että kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston yhteinen maksuvalmius on kunakin ajankohtana riittävästi turvattu.

Valtion osuutta määrättäessä kansaneläkerahaston pääomasta ei vähennetä joulukuussa tuloksi kirjattavaa vakuutusmaksutuottoa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 1997.

7.

Laki

sairausvakuutuslain 59 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 59 §:n 1, 2 ja 5 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 59 §:n 1 momentti 22 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa (591/67), 59 §:n 2 momentti 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1255/89) ja 59 §:n 5 momentti 26 päivänä kesäkuuta 1981 annetussa laissa (471/81), seuraavasti:

59 §

Sairausvakuutuksen menot suoritetaan sairausvakuutusrahastosta. Rahaston varoja käytetään tarvittaessa rahaston maksuvalmiuden sallimissa rajoissa myös kansaneläkevakuutuksen menojen suorittamiseen. Sairausvakuutusrahaston varojen on oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään kahdeksan prosenttia sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista (*vähimmäismäärä*). Vähimmäismäärän saavuttamiseksi siirretään tarvittaessa kansaneläkerahastosta kansaneläkelain 59 §:ssä säädetyn vähimmäismäärän ylittävästä osasta varoja sairausvakuutusrahastoon. Jos sairausvakuutusrahaston tuotot, joihin luetaan myös siirto kansaneläkerahastosta, eivät riitä rahaston vähimmäismäärän saavuttamiseen, suoritetaan puuttuva osa valtion varoista (*takuusuoritus*). Valtion on suoritettava kuukausittain ennakkona määrä, joka vastaa 1/12 valtion sinä vuonna suoritettavaksi arvioidusta määrästä. Valtion

osuuden suorittamisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

Valtio ei suorita korvausta päivärahoista, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahoista eikä erityishoitorahoista aiheutuvista kustannuksista.

Sen lisäksi, mitä edellä säädetään valtion osuudesta sairausvakuutuksen kustannuksiin, valtion tulee suorittaa kansaneläkelaitokselle sellainen määrä varoja, että sairausvakuutusrahaston ja kansaneläkerahaston yhteinen maksuvalmius on kunakin ajankohtana riittävästi turvattu. Tämä määrä on otettava huomioon sairausvakuutusrahaston tilinpäätöksessä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 1997.

8.

Laki

perhe-eläkelain 36 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä tammikuuta 1969 annetun perhe-eläkelain (38/69) 36 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 9 päivänä helmikuuta 1990 annetussa laissa (104/90), seuraavasti:

36 §

Tämän lain nojalla myönnettävistä etuuksista kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kus-

tannukset korvataan valtion varoista noudattaen vastaavasti, mitä säädetään valtion osuuden suorittamisesta kansaneläkkeiden

kustannuksiin. Valtio suorittaa etukäteen 90 prosenttia maksettavien eläkkeiden määrästä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1997.

9.

Laki

eläkkeensaajien asumistukilain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetun eläkkeensaajien asumistukilain (591/78) 11 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 3 päivänä maaliskuuta 1995 annetussa laissa (312/95), ja

muutetaan 11 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä marraskuuta 1994 annetussa laissa (985/94), seuraavasti:

11 §

Asumistuesta aiheutuvat kustannukset korvataan valtion varoista. Valtio suorittaa etukäteen 90 prosenttia maksettavien asumistukien määrästä. Tämän lain toimeenpanosta aiheutuvat toimintamenot luetaan kansaneläkelaitoksen toimintamenoiksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1997.

Lakia sovelletaan sen voimaantulon jälkeen maksuunpantaviin asumistukiin. Tammi-kuulta ja helmikuulta 1997 suoritettaviin valtion osuuksiin sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä 4 päivänä lokakuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

1.

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 3 §:n 1 momentti sekä 4—6, 8 ja 18 §,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 1 momentti 30 päivänä huhtikuuta 1982 annetussa laissa (307/82), 4 § muutettuna 12 päivänä joulukuuta 1958 ja 26 päivänä kesäkuuta 1992 annetuilla laeilla (486/58 ja 558/92), 5 § muutettuna 12 päivänä elokuuta 1957, 29 päivänä joulukuuta 1972 ja 9 päivänä marraskuuta 1990 annetuilla laeilla (288/57, 956/72 ja 958/90), 6 § osittain muutettuna 4 päivänä marraskuuta 1960, 28 päivänä heinäkuuta 1978 ja 14 päivänä lokakuuta 1994 annetuilla laeilla (466/60, 588/78 ja 886/94), 8 § mainitussa 12 päivänä joulukuuta 1958 annetussa laissa sekä 18 § 18 päivänä joulukuuta 1995 annetussa laissa (1577/95), ja

muutetaan 19, 62 ja 64 §,

sellaisina kuin ne ovat, 19 § mainitussa 18 päivänä joulukuuta 1995 annetussa laissa, 62 § samana päivänä annetussa laissa (1447/95) ja 64 § 5 päivänä helmikuuta 1982 annetussa laissa (103/82), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Vakuutetun on suoritettava vakuutusmaksun mukaan kuin jäljempänä säädetään.

3 §

(1 mom. kumotaan)

4 §

Vakuutetun vakuutusmaksu määrätään hänelle edelliseltä vuodelta, verovuodelta, vahvistettujen veroäyrien yhteismäärän perusteella.

Jos vakuutusmaksu on jäänyt määräämättä tai se on määrätty liian pieneksi, on vakuutetun suoritettavaksi määrättävä se vakuutusmaksu tai vakuutusmaksun osa, joka on jäänyt hänelle määräämättä, ei kuitenkaan pitemmältä ajalta kuin viideltä lähinnä edelliseltä vuodelta.

4 §

(kumotaan)

5 §

Vakuutusmaksu on kaksi penniä vakuutetulle kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriä.

Erillisenä verovelvollisena verotettavan kotimaisen kuolinpesän veroäyriä luetaan pesänosakkaalle määrättävän vakuutusmaksun perusteeksi se veroäyrimäärä, joka perustuu hänen pesän hyväksi suorittamansa työn arvoon. Tulo- ja varallisuusverolain 35 §:n 2 momentissa tarkoitettulle yhtymälle

5 §

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

määrätyistä veroäyreistä luetaan osakkaan vakuutusmaksun perusteeksi se osa yhtymän veroäyreistä, joka vastaa hänen osuuttaan yhtymän tulosta.

Vakuutusmaksun perusteeksi ei ole luettava sitä tuloa vastaavaa äyrimäärää, mikä vakuutetulle kunnallisverotuksessa on määrätty hänen sellaisen lapsensa tai muun perheenjäsenensä hänen taloutensa hyväksi tehdystä työn arvosta, jolle ei 6 §:n 1 momentin mukaan olisi erikseen vakuutusmaksua määrättävä.

6 §

6 §

Vakuutusmaksua ei määrätä vakuutetulle:

(kumotaan)

1) joka tulovuoden päättyessä ei vielä ollut täyttänyt 16 vuotta;

2) joka tulovuoden alkaessa oli täyttänyt 63 vuotta;

3) joka tulovuoden tai sen osan aikana on saanut tämän lain mukaista työkyvyttömyyseläkettä;

4) joka tulovuoden tai sen osan aikana on saanut työttömyyseläkettä; tai

5) joka on tulovuoden aikana kuollut.

Vakuutusmaksu on kuitenkin määrättävä 63-vuotiaalle tai työkyvyttömyyseläkettä saavalle vakuutetulle, jos hänen verotettavaksi tulokseen on kunnallisverotuksessa luettu myös sen työn arvo, jonka hänen muu kuin 1 momentissa tarkoitettu kotona oleva lapsensa tai muu perheenjäsenensä on tehnyt hänen taloutensa hyväksi, tätä tuloa vastaavan veroäyrimäärän perusteella.

8 §

8 §

Vakuutetun on suoritettava vakuutusmaksun ennakkoa, niinkuin ennakkoperintälaissa säädetään.

(kumotaan)

18 §

18 §

Kunnalla on oikeus myöntää vapautus ja lääninverovirastolla lykkäys vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksun maksuun noudattaen soveltuvin osin, mitä verotusmenettelystä annetussa laissa (1558/95) säädetään kunnallisveron huojennuksesta ja lykkäyksestä.

(kumotaan)

19 §

19 §

Kansaneläkelaitoksella on oikeus valvoa vakuutetun kansaneläkemaksujen määräämistä, maksuunpanoa, kantoa ja tilitystä sekä

Kansaneläkelaitoksella on oikeus valvoa vakuutusmaksujen määräämistä, maksuunpanoa, kantoa ja tilitystä sekä tarkastaa näiltä

Voimassa oleva laki

tarkastaa näiltä osin verotusta koskevia asiakirjoja.

62 §

Eläkkeiden lisäosien kustannuksista vastavat valtio ja kansaneläkelaitos. Eläkelaitoksen osuus kustannuksista on 55 prosenttia maksettujen lisäosien yhteismäärästä. Valtio vastaa lisäosien kustannuksista siltä osin kuin eläkelaitoksen osuus ei kata niitä.

64 §

Valtion tulee viimeistään maksatusta edeltävänä päivänä suorittaa eläkelaitokselle 90 prosenttia arvioidusta osuudestaan maksettaviin lisäosiin.

Ehdotus

osin verotusta koskevia asiakirjoja.

62 §

Kansaneläkelaitoksen osuus kansaneläkkeiden kustannuksista on 71 prosenttia maksettujen kansaneläkkeiden yhteismäärästä. Valtio vastaa *kansaneläkkeiden* kustannuksista siltä osin kuin eläkelaitoksen osuus ei kata niitä.

64 §

Valtion tulee viimeistään maksatusta edeltävänä päivänä suorittaa eläkelaitokselle 90 prosenttia arvioidusta osuudestaan maksettaviin *kansaneläkkeisiin*.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1997.

Sellaisiin lain voimaantumisen jälkeen maksettaviin eläkkeisiin ja eläkkeiden oikaisueriin, jotka kohdistuvat lain voimaantumisen edeltävään aikaan, sovelletaan tämän lain 62 §:n säännöstä kansaneläkkeiden kustannusten rahoittamisesta.

2.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 34 §, sellaisena kuin se on 9 päivänä marraskuuta 1990 annetussa laissa (959/90), ja

muutetaan 36 § ja 39 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 18 päivänä joulukuuta 1995 annetussa laissa (1576/95), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

34 §

Erillisenä verovelvollisena verotettavan kotimaisen kuolinpesän veroäyrestä luetaan pesänosakkaalle määrättävän vakuutusmaksun perusteeksi se veroäyrimäärä, joka perustuu hänen pesän hyväksi suorittamansa työn arvoon. Tulo- ja varallisuusverolain 35 §:n 2 momentissa tarkoitettulle yhtymälle määrätystä veroäyrestä luetaan osakkaan vakuutusmaksun perusteeksi se osa yhtymän veroäyrestä, joka vastaa hänen osuuttaan yhtymän tulosta.

Ehdotus

34 §

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

36 §

Mitä verotusmenettelystä annetussa laissa (1558/95) ja veronkantolaissa (611/78) säädetään *kunnallisverosta ja kansaneläkevakuutusmaksusta*, on soveltuvin osin voimassa vakuutetun sairausvakuutusmaksusta.

36 §

Vakuutetun sairausvakuutusmaksun kannosta, perinnästä, palauttamisesta, tilittämisestä, muutoksenhausta ja verotusmenettelystä on voimassa, mitä niistä säädetään verotusmenettelystä annetussa laissa (1558/95) ja veronkantolaissa (611/78).

39 §

Kansaneläkelaitoksella on oikeus valvoa *vakuutettujen* sairausvakuutusmaksujen määräämistä, maksuunpanoa, kantoa ja tilitystä sekä tarkastaa näiltä osin verotusta koskevia asiakirjoja.

39 §

Kansaneläkelaitoksella on oikeus valvoa sairausvakuutusmaksujen määräämistä, maksuunpanoa, kantoa ja tilitystä sekä tarkastaa näiltä osin verotusta koskevia asiakirjoja.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

3.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/92) 96 §:n 6 momentti, 133 § ja 136 §:n 1 momentti, näistä 96 §:n 6 momentti sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1994 annetussa laissa (1465/94), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

96 §

Eläkevakuutusmaksuvähennys

Siltä osin kuin vapaaehtoinen eläkevakuutus ei täytä *edellä* 1—5 momentissa säädettyjä edellytyksiä, verovelvollisella on oikeus vähentää sen maksuista 60 prosenttia, vuodessa kuitenkin enintään 30 000 markkaa. Sama vähennysoikeus koskee hänen tulokseen 68 §:n nojalla luettuja työnantajan suorittamia maksuja. Kertamaksullisen eläkkeen tai erillisenä myönnetyn työkyvyttömyyseläkevakuutuksen maksut *ja kansaneläkevakuutusmaksu* eivät ole lainkaan vähennyskelpoisia. Verovelvollisen oman tai hänen puolisonsa eläkevakuutuksen maksujen vähen-

Siltä osin kuin vapaaehtoinen eläkevakuutus ei täytä 1—5 momentissa säädettyjä edellytyksiä, verovelvollisella on oikeus vähentää sen maksuista 60 prosenttia, vuodessa kuitenkin enintään 30 000 markkaa. Sama vähennysoikeus koskee hänen tulokseen 68 §:n nojalla luettuja työnantajan suorittamia maksuja. Kertamaksullisen eläkkeen tai erillisenä myönnetyn työkyvyttömyyseläkevakuutuksen maksut eivät ole lainkaan vähennyskelpoisia. Verovelvollisen oman tai hänen puolisonsa eläkevakuutuksen maksujen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on

Voimassa oleva laki

nyskelpoisuuden edellytyksenä on lisäksi, ettei saman vakuutuksen maksuja ole vähennetty elinkeinotulosta tai maatalouden tulosta.

133 §

Alijäämähyvityksen vähentäminen verovelvollisen eri veroista

Se osa alijäämähyvityksestä, jota ei ole vähennetty 132 §:n mukaan pelkästään valtionverosta, vähennetään verovelvollisen valtiolle suoritettavasta tuloverosta, kunnallisverosta, vakuutetun *kansaneläke-* ja sairausvakuutusmaksusta ja kirkollisverosta. Hyvitys jaetaan tällöin vähennettäväksi eri veroista näiden verojen määrän suhteessa 132 §:n mukaan tehdyn vähennyksen jälkeen.

136 §

Verotuksen kattosääntö

Jos verovuonna Suomessa asuneen luonnollisen henkilön tai kotimaisen kuolinpesän verovuoden verotettavasta pääoma- ja ansiotulosta sekä varallisuudesta menevän valtionveron sekä ansiotulon perusteella määrätyn kunnallisveron, kirkollisveron, *kansaneläkevakuutusmaksun* ja sairausvakuutusmaksun yhteismäärä on suurempi kuin 70 prosenttia verovelvollisen valtionverotuksessa vahvistetun verotettavan pääoma- ja ansiotulon yhteismäärästä, verovelvollisen maksettavaksi ei panna tämän määrän yli menevää valtionveron osaa.

Ehdotus

lisäksi, ettei saman vakuutuksen maksuja ole vähennetty elinkeinotulosta tai maatalouden tulosta.

133 §

Alijäämähyvityksen vähentäminen verovelvollisen eri veroista

Se osa alijäämähyvityksestä, jota ei ole vähennetty 132 §:n mukaan pelkästään valtionverosta, vähennetään verovelvollisen valtiolle suoritettavasta tuloverosta, kunnallisverosta, vakuutetun sairausvakuutusmaksusta ja kirkollisverosta. Hyvitys jaetaan tällöin vähennettäväksi eri veroista näiden verojen määrän suhteessa 132 §:n mukaan tehdyn vähennyksen jälkeen.

136 §

Verotuksen kattosääntö

Jos verovuonna Suomessa asuneen luonnollisen henkilön tai kotimaisen kuolinpesän verovuoden verotettavasta pääoma- ja ansiotulosta sekä varallisuudesta menevän valtionveron sekä ansiotulon perusteella määrätyn kunnallisveron, kirkollisveron ja sairausvakuutusmaksun yhteismäärä on suurempi kuin 70 prosenttia verovelvollisen valtionverotuksessa vahvistetun verotettavan pääoma- ja ansiotulon yhteismäärästä, verovelvollisen maksettavaksi ei panna tämän määrän yli menevää valtionveron osaa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1997 toimitettavassa verotuksessa.

4.

Laki**verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotusmenettelystä 18 päivänä joulukuuta 1995 annetun lain (1558/95) 1 §:n 2 momentin 5 kohta, 2 §:n 1 momentti sekä 62 §:n 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

Lain soveltamisala

 Lakia sovelletaan seuraaviin veroihin ja maksuihin:

5) kansaneläkelaitokselle suoritettavat vakuutetun maksut (*kansaneläkevakuutusmaksu ja sairausvakuutusmaksu*).

2 §

Soveltamisalan täsmentäminen

Soveltuvin osin tämän lain kunnallisveroa koskevia säännöksiä sovelletaan myös kirkollisveroon sekä *kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksuun*.

 Lakia sovelletaan seuraaviin veroihin ja maksuihin:

5) kansaneläkelaitokselle *suoritettava* vakuutetun *maksu* (sairausvakuutusmaksu).

2 §

Soveltamisalan täsmentäminen

Soveltuvin osin tämän lain kunnallisveroa koskevia säännöksiä sovelletaan myös kirkollisveroon sekä sairausvakuutusmaksuun.

62 §

Oikeus muutoksenhakuun

 Lääninveroviraston ja kunnan määräämällä veroasiamiehellä ja kunnalla on oikeus hakea muutosta verotukseen sekä yhtymän tulo ja varallisuuden vahvistamiseen ja niiden jakoon. Tuloverolain 21 §:ssä tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön verotukseen on oikeus hakea muutosta kunnan määräämällä veroasiamiehellä ja kunnalla. Seurakunnalla on oikeus hakea muutosta kirkollisverotukseen. Kunnan määräämällä veroasiamiehellä ja kansaneläkelaitoksella on oikeus hakea

 Lääninveroviraston ja kunnan määräämällä veroasiamiehellä ja kunnalla on oikeus hakea muutosta verotukseen sekä yhtymän tulo ja varallisuuden vahvistamiseen ja niiden jakoon. Tuloverolain 21 §:ssä tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön verotukseen on oikeus hakea muutosta kunnan määräämällä veroasiamiehellä ja kunnalla. Seurakunnalla on oikeus hakea muutosta kirkollisverotukseen. Kunnan määräämällä veroasiamiehellä ja kansaneläkelaitoksella on oikeus hakea

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

muutosta vakuutetun *kansaneläke- ja* sairausvakuutusmaksuun.

muutosta vakuutetun sairausvakuutusmaksuun.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1997 toimitettavassa verotuksessa.

6.

Laki**kansaneläkelain 59 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 59 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 59 §:n 2 momentti 30 päivänä huhtikuuta 1982 annetussa laissa (307/82) ja 59 §:n 3 momentti 20 päivänä joulukuuta 1991 annetussa laissa (1595/91), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

59 §

Kansaneläkerahaston varojen on oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään 1/10 kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista. Jos kansaneläkevakuutuksen tuotot, joihin luetaan myös tämän lain 62 §:n mukaiset suoritukset, eivät tähän riitä, suoritetaan puuttuva osa valtion varoista.

Kansaneläkevakuutuksen menot suoritetaan kansaneläkerahastosta. Rahaston varoja käytetään tarvittaessa rahaston maksuvalmiuden sallimissa rajoissa myös sairausvakuutuksen menojen suorittamiseen. Kansaneläkerahaston varojen on oltava kalenterivuoden päättyessä vähintään kahdeksan prosenttia kansaneläkevakuutuksen vuotuisista kokonaiskustannuksista (vähimmäismäärä). Vähimmäismäärän saavuttamiseksi siirretään tarvittaessa sairausvakuutusrahastosta sairausvakuutuslain 59 §:ssä säädetyn vähimmäismäärän ylittävästä osasta varoja kansaneläkerahastoon. Jos kansaneläkerahaston tuotot, joihin luetaan myös siirto sairausvakuutusrahastosta sekä tämän lain 62 §:n mukaiset suoritukset, eivät riitä rahaston vähimmäismäärän saavuttamiseen, suoritetaan puuttuva osa valtion varoista (takuuasuoritus). Lisäksi valtion tulee suorittaa kansaneläkelaitokselle sellainen määrä varoja, että kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston yhteinen maksuvalmius on kunakin ajankohtana riittävästi turvattu.

Voimassa oleva laki

Valtion osuutta määrättäessä kansaneläke-
rahaston pääomasta vähennetään joulukuussa
tuloksi kirjattavat vakuutusmaksutuotot.

Ehdotus

Valtion osuutta määrättäessä kansaneläke-
rahaston pääomasta *ei vähennetä* joulukuussa
tuloksi *kirjattavaa* vakuutusmaksutuottoa.

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1997 ja on voimassa 31 päivään joulu-
kuuta 1997.*

7.

Laki**sairausvakuutuslain 59 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63)
59 §:n 1, 2 ja 5 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 59 §:n 1 momentti 22 päivänä joulukuuta 1967 annetussa laissa
(591/67), 59 §:n 2 momentti 22 päivänä joulukuuta 1989 annetussa laissa (1255/89) ja
59 §:n 5 momentti 26 päivänä kesäkuuta 1981 annetussa laissa (471/81), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

59 §
Sairausvakuutuksen kustannukset suori-
taan sairausvakuutusrahastosta. Jos kalenteri-
vuoden aikana käytettävissä olevat rahaston
varat eivät riitä sairausvakuutuksen menoi-
hin, suoritetaan puuttuva osa valtion varoista.
Valtion on lisäksi suoritettava rahastoon
sellainen määrä, että rahaston pääoma kalen-
terivuoden päättyessä on yksi kymmenesosa
sairausvakuutuksen vuotuisista kokonaiskus-
tannuksista. Valtion on suoritettava kuu-
kausittain ennakkona määrä, joka vastaa
kahdettatoista osaa valtion sinä vuonna suori-
tettavaksi arvioidusta määrästä. Valtion
osuuden suorittamisesta säädetään tarkem-
min asetuksella.

Valtio suorittaa 13 prosenttia päivärahoista,
äitiys-, isyys- ja vanhempainrahoista sekä

Ehdotus

59 §
Sairausvakuutuksen *menot* suoritetaan sai-
rausvakuutusrahastosta. *Rahaston varoja*
käytetään tarvittaessa rahaston maksuvalmiu-
den sallimissa rajoissa myös kansaneläkeva-
kuutuksen menojen suorittamiseen. Sairaus-
vakuutusrahaston varojen on oltava kalente-
rivuoden päättyessä vähintään kahdeksan
prosenttia sairausvakuutuksen vuotuisista
kokonaiskustannuksista (vähimmäismäärä).
Vähimmäismäärän saavuttamiseksi siirretään
tarvittaessa kansaneläkerahastosta kansanelä-
kelain 59 §:ssä säädetyn vähimmäismäärän
ylittävästä osasta varoja sairausvakuutusra-
hastoon. Jos sairausvakuutusrahaston tuotot,
joihin luetaan myös siirto kansaneläkerahas-
tosta, eivät riitä rahaston vähimmäismäärän
saavuttamiseen, suoritetaan puuttuva osa
valtion varoista (*takuusuoritus*). Valtion on
suoritettava kuukausittain ennakkona määrä,
joka vastaa 1/12 valtion sinä vuonna suori-
tettavaksi arvioidusta määrästä. Valtion
osuuden suorittamisesta säädetään tarkem-
min asetuksella.

Valtio *ei suorita* korvausta päivärahoista,
äitiys-, isyys- ja vanhempainrahoista *eikä*

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

erityishoitorahoista. *Valtion on suoritettava kuukausittain ennakkona määrä siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.*

erityishoitorahoista *aiheutuvista kustannuksista.*

Sen estämättä, mitä edellä on säädetty valtion osuudesta sairausvakuutuksen kustannuksiin, valtion tulee suorittaa sairausvakuutusrahastoon valtion osuuden lisäksi sellainen määrä varoja, että rahaston maksuvalmius on kunakin ajankohtana riittävästi turvattu. Tämä määrä on otettava huomioon sairausvakuutusrahaston tilinpäätöksessä.

Sen lisäksi, mitä edellä säädetään valtion osuudesta sairausvakuutuksen kustannuksiin, valtion tulee suorittaa kansaneläkelaitokselle sellainen määrä varoja, että sairausvakuutusrahaston ja kansaneläkerahaston yhteinen maksuvalmius on kunakin ajankohtana riittävästi turvattu. Tämä määrä on otettava huomioon sairausvakuutusrahaston tilinpäätöksessä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 1997.

8.

Laki**perhe-eläkelain 36 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 17 päivänä tammikuuta 1969 annetun perhe-eläkelain (38/69) 36 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 9 päivänä helmikuuta 1990 annetussa laissa (104/90), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

36 §

Tämän lain nojalla myönnettävistä etuuksista kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset korvataan valtion varoista noudattaen vastaavasti, mitä on säädetty valtion osuuden suorittamisesta *kansaneläkelaitokselle* kansaneläkkeen lisäosakustannuksista. Valtio suorittaa *kuitenkin* etukäteen 90 prosenttia maksettaviksi lähetettyjen eläkkeiden määrästä.

36 §

Tämän lain nojalla myönnettävistä etuuksista kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset korvataan valtion varoista noudattaen vastaavasti, mitä *säädetään* valtion osuuden suorittamisesta *kansaneläkkeiden kustannuksiin*. Valtio suorittaa etukäteen 90 prosenttia *maksettavien* eläkkeiden määrästä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

9.

Laki**eläkkeensaajien asumistukilain 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetun eläkkeensaajien asumistukilain (591/78) 11 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 3 päivänä maaliskuuta 1995 annetussa laissa (312/95), ja

muutetaan 11 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä marraskuuta 1994 annetussa laissa (985/94), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

11 §

Asumistuesta aiheutuvat kustannukset jaetaan siten, että valtio suorittaa niistä 56,5 ja kunnat yhdessä 43,5 prosenttia. Kunnan osuus määräytyy kuntaan kunakin kuukaute-na maksettujen asumistukien yhteismäärän mukaan. Valtio suorittaa etukäteen 90 prosenttia maksettavaksi lähetettyjen asumistukien määrästä. Tämän lain toimeenpanosta aiheutuvat toimintamenot luetaan kansaneläkelaitoksen toimintamenoksi.

Kunnan osuuden viivästyessä kunnan on maksettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Ehdotus

11 §

Asumistuesta aiheutuvat kustannukset *korvataan valtion varoista*. Valtio suorittaa etukäteen 90 prosenttia *maksettavien* asumistukien määrästä. Tämän lain toimeenpanosta aiheutuvat toimintamenot luetaan kansaneläkelaitoksen toimintamenoiksi.

(3 mom. *kumotaan*)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1997.

Lakia sovelletaan sen voimaantulon jälkeen maksuunpantaviin asumistukiin. Tammi-kuulta ja helmikuulta 1997 suoritettaviin valtion osuuksiin sovelletaan kuitenkin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

